

УДК 351.74(477):343.91-053.6

Ольга Олександрівна ЛЕМІШ,

слухач 1 курсу магістратури факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вадим Сергійович СЕЛЮКОВ,

доцент кафедри адміністративної діяльності поліції

факультету № 3 Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ВЕДЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОГО ОБЛІКУ ДІТЕЙ ПІДРОЗДІЛАМИ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ТА ПІДСТАВИ ДЛЯ ВЗЯТТЯ ДИТИНИ НА ПРОФІЛАКТИЧНИЙ ОБЛІК

Актуальність теми зумовлена тенденціями збільшення кількості важковиховуваних підлітків та дітей з сімей, які опинились в складних життєвих обставинах. Проблема правопорушень та злочинності неповнолітніх належить до питань, осторонь яких не може пройти жодна порядна людина. Ця проблема хвилює суспільство, оскільки від її вирішення залежить не лише майбутнє підлітків, а й самої держави. Тому дослідження стану підліткової злочинності в наш час є дуже актуальним питанням для кожної цивілізованої країни.

Необхідність виділення злочинності неповнолітніх в окремих об'єкт дослідження обумовлено низкою причин: охорона життя і здоров'я підростаючого покоління, формування державної політики захисту прав та законних інтересів дітей та підлітків, як самостійного напрямку діяльності державних органів, так і суспільства в цілому, особливостями генезису та мотивації злочинів, що вчиняються неповнолітніми. Ці особливості зумовлені специфікою виховання, соціально-психологічними характеристиками та статусом, який займають неповнолітні у суспільстві.

Підрозділи ювенальної превенції з метою здійснення заходів індивідуальної профілактики ведуть профілактичний облік дітей, які схильні до вчинення правопорушень, заводять обліково-профілактичну справу та вносять інформацію щодо

взяття на профілактичний облік до відповідної підсистеми бази даних єдиної інформаційної системи МВС України.

Згідно з наказом МВС України № 1044 [1] від 19.12.2017 «Про затвердження інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» взяттю на профілактичний облік підлягає дитина, засуджена судом до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі; звільнена за рішенням суду від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру без поміщення до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання; якій оголошено повідомлення про підозру в учиненні кримінального правопорушення; звільнена зі спеціальної виховної установи; яка не досягла 18 років і вчинила домашнє насильство у будь-якій формі (дитина-кривдник); яка впродовж року два і більше разів була притягнута до адміністративної відповідальності; яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей. Взагалі, профілактичний облік дітей – комплекс заходів із взяття на облік, наповнення та підтримання в актуальному стані баз даних Національної поліції України, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, стосовно дітей, щодо яких здійснюється профілактична робота. Саме ведення обліково-профілактичних справ полягає в запобіганні вчинення дітьми кримінальних та адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття заходів для їх усунення та проведення заходів індивідуальної профілактики з дітьми, схильними до вчинення правопорушень; ужиття заходів запобігання дитячій бездоглядності; проведення ознайомлювальних, попереджувальних та виховних бесід з дітьми та їх батьками, законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин і умов, які сприяли вчиненню адміністративного чи кримінального правопорушення дитиною; відвідування дітей, які перебувають на профілактичному обліку, за місцем їх проживання, навчання або роботи; відвідування разом із службою у справах дітей за місцем проживання дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, для з'ясування їх умов проживання; виклик дітей, їх батьків, інших законних представників під час провадження

у справі про адміністративне правопорушення, учинене дитиною; залучення дітей до участі у просвітницько-профілактичних чи корекційних програмах.

Підставами для взяття дитини на профілактичний облік є: вирок (постанова) суду, що набрав(ла) законної сили, про застосування до дитини покарання, не пов'язаного з позбавленням волі; рішення суду про звільнення дитини від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру, крім випадків, коли дитину направляють до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання; письмове повідомлення слідчого, прокурора про вручення дитині повідомлення про підозру в учиненні кримінального правопорушення; довідка про звільнення зі спеціальної виховної установи для дітей; матеріали, які підтверджують факт вчинення дитиною домашнього насильства (копія термінового заборонного чи обмежувального припису), рішення суду щодо адміністративного провадження за ст. 173² Кодексу України про адміністративні правопорушення [2]; рапорт поліцейського підрозділу ЮП про дитину, яка впродовж року два і більше разів притягувалася до адміністративної відповідальності, з долученням копій постанов суду про притягнення до адміністративної відповідальності; рапорт поліцейського підрозділу ЮП щодо виявлення дитини, яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей, з долученням витягів з Єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події щодо зареєстрованих фактів безвісного зникнення дитини. За наявності підстав для взяття дитини на профілактичний облік поліцейський підрозділу ЮП у триденний строк виносить постанову про взяття на профілактичний облік дитини та заведення обліково-профілактичної справи (далі – ОПС). ОПС містить: прізвище, ім'я, по батькові, дату народження дитини, адресу її проживання, а також інші документи. Під час заведення ОПС поліцейський підрозділу ЮП зобов'язаний повідомити дитину, її батьків чи інших законних представників про взяття дитини на профілактичний облік, а також письмово повідомляє відповідний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, а про дитину, узятую на профілактичний облік відповідну службу у справах дітей.

Профілактичну роботу зі злочинністю неповнолітніх потрібно планувати і проводити на різних рівнях і напрямках, враховуючи різний контингент. Для того щоб профілактика була ефективною, необхідна взаємодія правоохоронних органів з іншими суб'єктами профілактичної діяльності. Але сьогодні відсутня певна нормативна база, яка б закріпила механізм взаємодії цих суб'єктів. Для вирішення даної проблеми потрібно удосконалити нормативно-правові акти, які б коригували та підвищували рівень правового забезпечення.

Для встановлення причин та умов злочинності неповнолітніх та для розроблення заходів профілактичного впливу має велике значення вивчення осіб неповнолітніх правопорушників. Профілактичний облік сприяє зменшенню показників вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень, виявленню причин та умов, які призводять до вчинення проступків неповнолітніми, вжиттю заходів щодо їх усунення, участі у правовому вихованні неповнолітніх, розшуку неповнолітніх, які залишили сім'ї, навчально-виховні заклади та спеціальні установи для дітей.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення: 12.11.2018).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 12.11.2018).

Одержано 21.11.2018

